

tatni a munkálatokat. Ennek ellenére a kijelölt szakasz egy részén lefektették a vezetéket és a védő homokágyat, de az árkot nem temették be.

A metszett falak és az árok aljának letisztítását követően legfelső újkori feltöltés alatt az óbudai prépostság Szent Péter templomának a középkorban kiszedett falainak nyomait, továbbá vastag bontási réteget azonosítottunk. Az árok több pontján megfigyelhettük a templom habarcságyába ültetett kőlapokból készült padlójának csekély maradványait is. A kőpadló alatt a területen jellegzetes sötét késő római réteg tetejét is megfigyeltük.

A csekély mennyiségű leletanyagból kiemelkedett kettő darab román stílusú és egy darab római kori kőfaragvány-töredék, amelyeket a géppel kitermelt föld átvizsgálásakor találtunk.

A leletmentés során újabb adatokat nyertünk az óbudai Szent Péter templom Bertalan Vilmosné által frissen kiserkesztett alaprajzának tisztázásához. A vízvezetéket a templom É-i mellékhájójában és az É-i sekrestye területén fektették le.

KÁRPÁTI ZOLTÁN

51. Budapest, III. Kiscelli utca 75.

Ró, Ú

A 2001. december 3.–2002. január 22. között végzett megelőző feltárás célja az ún. Kiscelli utcai kerámia- és téglakészítő ipari központ pontosabb megismerése, kiterjedésének meghatározása, műhelyeiben előállított termékek széles skálájának bővítése. A római kultúrréteg a jelenlegi felszín alatt kb. 140–160 cm-nél kezdődött. A feltárás kezdetén az épülő ház pincéjének É-i végében nyitott három szelvényben nagy mennyiségben kerültek napvilágra a Kiscelli műhely kerámia- és téglatöredékei. A leletanyagban számos deformálódott, rontott kerámia-töredék, rosszul kiégetett téglatöredék és nagyobb olvadékok fordultak elő. Az I–II. szelvényeink É-i végében egy K–Ny irányú falszakaszt tártunk fel, amelyet még a római korban visszabontottak, illetve az I. szelvényben megfigyelhető beásással kiszedtek. A fal alapozása opus spicatum technikával kőből, felmenő fala vályogtéglából illetve részben kőből készült. Az épülethez, amelynek kiterjedése É felé folytatódott (falsarok a II. szelvényben), a D-i irányban egy terasz vagy udvar csatlakozott. Az udvartól D-re (IV. szelvényben) egy másik K–Ny-i irányú falkiszedést dokumentálhattunk. Valószínűleg a két falszakaszt azonos időszakban bontották vissza. A teraszos építményt egy korábbi, valószínűleg féltetős, oszlopos (porticus jellegű) szárító vagy tárolóhelyiségként funkcionáló épületre emelték. Ehhez a korábbi objektumhoz tartozott egy K–Ny-i irányú sódéres út. A feltárás során Ny–K-i irányban kemencék planírozási rétegeit dokumentáltuk. Kemencemaradványt nem találtunk. A feltehetően nyugatabbra, de viszonylag közel fekvő kemencék működése során keletkező végtermékek, rontott darabok törmelékéregeit és a központ felhagyása, pusztulása utáni

planírozási rétegeket lehetett megfigyelni. A területen (IV–V. szelvényekben) felszínre került egy kőből épített kút, amelynek beásásában illetve feltöltésében 3 m-ig újkori kerámia került elő. A kutat teljes mélységében nem volt lehetőségünk feltárni, azonban az épülő pince alapja nem fogja elérni az általunk kibontott mélységet.

Az ásás során egy kora császárkori bronzérem, hajtűk nagy mennyiségben, egy ritka formát képviselő dörzstál, azonkívül más dörzstálak, számos, a Kiscelli műhely termékének tartott edénytöredék, egy lóherelevélszámú kiöntős, majdnem teljesen ép szürke kancsó, egy vállrészéig ép kétfülű amphora, bepecsételt díszítésű, vörös festésű tál két összeillő nagyobb töredéke, füstöltál töredéke, pompeii vörös tál(-ak) töredékei, sok téglalapló: tegulae (két töredéken a 700-nak a jelét tüntették fel), imbrices, tubuli (több töredéken szögletes és más alakú áttörés is megfigyelhető) került elő. A néhány rontott kerámiadarab utal a kemencék, műhelyek közelségére. Egy-két üvegtöredék és kevés csont is napvilágra került, azonkívül réz- és más olvadék. A kiscelli utcai Kr. u. 1. század végén 2. század elején működő ipari központ kemencéi a feltárt telektől Ny-i irányban állhattak. A műhelykörzet K-i határa azonban a közelben húzódnak, mivel egy-két épület még erre a területre is átnyúlt.

KIRCHHOF ANITA – NÉMETH MARGIT

52. Budapest, III. Kunigunda útja 39.

B, Ró

2001. március 19. és április 18. között megfigyeléshez kapcsolódó leletmentést végeztünk a régészetileg védett telken (hrs. 18878/16), ahol olyan könnyűszerkezetű iroda- és raktárépületet kívántak építeni, amelynek nincsen pinceszintje, így a tervek ismeretében eltekintettünk a teljes felületi feltárástól. Az építkezéshez kapcsolódó megfigyelés eredményeképpen került sor a leletmentésre, amely az épületalapozásnak megfelelően kutatóárok (szonda) formájában történt. Az első ütemben két, nagyjából É–D-i irányú 25 m hosszú, 2,5 m széles szondát húztunk a telek hosszában a rétegviszonyok megismerése céljából.

Az 1. szondában egy vastag, átlagosan 1,5 m-es újkori salakréteg alatt elértünk egy köves történeti réteget, amelyben több római faragott építészeti elemet, többek között egy monumentális párkánytöredéket és domborműrészletet találtunk. A köves felület átvágása után egy többperiódusú útnak bizonyult. A szonda Ny-i metszetalapján két falkiszedés nyoma is kirajzolódott. A D-i oldalon, az út legkésőbbi rétege alatt két bolygatatlan szórt hamvas rítusú római sír került elő.

A 2. szondában egy római temető részlete vált ismertté. A feltárt sírok közül három szórt hamvas rítusú, két csontvázas temetkezés. Az egyik csontvázas sír bolygatott volt. A szonda D-i oldalán három kisebb K–Ny-i irányú árkot észleltünk. A szonda É-i metszetalapján egy sírszerű objektumból késő bronzkori edé-

nyek kerültek elő. A többi szondából szórványosan szintén előkerült néhány hasonló korú kerámiatöredék.

A számos előkerült lelet miatt, és elsősorban a köves út vonalának megismerése céljából a második ütemben további két szondát húztunk az 1. szondával párhuzamosan, 25 m hosszúságban, 3 m szélességben.

A 3. szondában részletesen megfigyelhetővé vált a többperiódusú út szerkezete, amely utolsó fázisában közel 9 m széles lehetett. Az útfelületben szintén több faragott építészeti elemet, többek között egy újabb nagy párkánytöredéket találtunk. Az út vonalától É-ra egy pompásan faragott, életnagyságú domborműtöredéket találtunk, amely egy kelta népviseletbe öltözött asszonyt ábrázol.

A 4. szondában egy újkori épület falazása legtöbb helyen elpusztította a régészeti rétegeket. A szonda D-i oldalán néhány helyen még megfigyelhető volt az út köves nyoma, valamint a szonda középső részén egy falalapozás vonalát tudtuk követni 2,5 m hosszúságban.

Összefoglalásképpen elmondható, hogy a területen egy ÉNy-DK tájolású, többször megújított út részletét figyeltük meg. Az út legfelső rétege a leletek alapján 4. századi. A vegyes rítusú temetkezések valószínűleg valamelyik közeli villacsoporthoz tartozhatnak, és az előzetes adatok szerint a 2. század végére datálhatók. A területen ebben a korban legalább egy, jelenleg még nem lokalizált monumentális sír építmény állt, amely feltehetően egy közeli gazdag villagazdasághoz tartozott.

ZSIDI PAULA – LASSÁNYI GÁBOR

53. Budapest, III. Lajos utca 112. – Fényes Adolf utca 5.

Ró

A telken az Opus Építő Kft. társasházának alapozási munkái előtt végeztünk megelőző feltárást 2001. augusztus-szeptember folyamán. A telek az aquincumi katonaváros D-i részén fekszik, a limesút keleti felén.

A kutatás célja a terület római kori beépítésének vizsgálata volt. A limesúttól keletre eső római lakóház 2–3. századi falait tártuk fel. A harmadik századi bővítésekkel kapcsolatban ugyanazt a tendenciát figyelhetjük meg, mint a limesút nyugati oldalán, az épület zárófala az átépítések során egyre nyugatabbra tolódott ki. A század középső harmadára pedig az insula központi udvarát is beépítették.

Az utóbbi évek régészeti kutatásai nyomán úgy tűnik, az út nyugati felén álltak az előkelőbb, nagyobb alapterületű, díszesebb, gazdagabb házak, míg a szemközti, keleti épületsor keskenyebb, szerényebb kivitelezésű lehetett.

NÉMETH MARGIT – MADARASSY ORSOLYA

54. Budapest, III. Perényi köz

Ú

2001. október 20-án terepbejárást folytattam a Perényi közben, ahol a lakossági bejelentés kút előkerüléséről

szólt. A helyszín bejárásakor megállapítottam, hogy csatornavezeték fektetése során véletlenül, a nyomvonalat nem érintő kváderkövekből épített, téglából kirakott kávvájú 21,6 m mély kút került elő. A kút átmérője káva nélkül 90 cm volt. Az élére állított téglasorok alatt öt sorban „kisebb”, téglalap alakú kősort, és az azok alatt kb. 50 cm magas kőblokkokból kirakott több sort kb. 8 m mélységig lehetett követni. A kút nem töltötték fel, az aljában víz állt. A kút pontosan a Perényi köz 13/b. számú ház előtti út túloldalán helyezkedett el. A kút feltehetően újkori.

KIRCHHOF ANITA

55. Budapest, III. Római Strandfürdő

Ró, Ú

A Római Strandfürdő területén – a fürdő átépítése miatt – 2001. január 29-től folytatódott a tavalyi évben megkezdett kutatások. Egy leendő szivattyú helyén 6×6 m² alapterületű szelvényt nyitottunk.

A felületen több újkori fázis volt elkülöníthető. A vastag újkori feltöltés eltávolítása közben már mutatkozott a szelvény É-i sarkában egy modern csatorna beásása, visszatöltésében faragott – talán római – kővel, a felület D-i részében egy K-Ny-i irányú – szintén újkori – kő- és téglakonstrukció, amely hozzáépült az előbb említett falhoz. A felület Ny-i szélénél két további, K-Ny-i irányú, 2,1 m hosszán követhető, erősen lepusztult falcsont került elő, ezek egymással párhuzamosan futnak, köztük kb. 10 cm-es „csatornával”. Ez a két párhuzamos falrészlet esetleg egy római kori csatorna alját képezhette (irányuk kb. merőleges az aqueductus főágára), környezetükből és az alsóbb rétegekből terra sigillata töredéke, terrazzodarab, imbrex- és tegulatöredékek származnak. A szelvényben több jelenség nem volt megfigyelhető, az altalaj rétegeit azonban itt is elszínezte a forrásvíz, amely itt (a K-Ny-i irányú újkori faltól D-re) összefüggő, vízköves szintet hozott létre. A felületből származó leletanyag minimális: az újkori feltöltésből téglá, újkori kerámia, üveg, cseréppipa töredékei kerültek elő.

A 2000. év novemberében megkezdett kutatást az egykori Tóvendéglő helyén is folytattuk. A tavalyi év ásatási területétől három darab kutatóárkot húztunk, ezeket később részben össze is bontottuk. A feltárás során regisztrált falak esetében – amelyek folytatásai a tavaly előkerült épület(ek) falainak – itt csak a két fázist lehetett biztosan elkülöníteni.

A Tóvendéglő falfázisa, Ny felé eltérő irányítású osztófalakkal. Az épület D-i zárófala Ny felé keskenyedek és összességében nem éri el a 2000. évben megtalált D-i zárófal szélességét. A korábbi ásatás (1965. év) rajzairól ismert, hogy a Tóvendéglőhöz később hozzáépült egy étterem. Valószínűleg ez a hozzáépítés került elő most, erre utal a III. árok ÉK-DNy-i irányú széles fala, lépcsőindítással és egy befalazott bejárattal. Ez lehetett az eredeti vendéglő Ny-i főfala, amelynek alapozását is megtalál-